

Artėjant Pasaulinei kovos prieš dirbančius vaikus dienai, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teisininkė Ugnė Klingerė primena, kad Lietuvos įstatymai ir tarptautiniai teisės aktai numato vaikų apsaugą nuo išnaudojimo ir darbo, kuris gali būti pavojingas jų sveikatai.

„Tą numato Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija. Dokumente taip pat pabrėžiama, kad darbas neturi trukdyti mokslams ir vaiko vystymuisi“, – pabrėžė Pagalbos vaikams ir šeimoms skyriaus vyresnioji patarėja.

Vaiko teisių konvencija ratifikuota prieš beveik 30 metų, taip pat teisės aktuose numatytos paauglių įdarbinimo ir darbo taisyklės.

„Labai svarbu vaikų neatitraukti nuo mokslų, o vasarą – poilsio, galimybės užsiimti įvairiomis neformalaus ugdymo veiklomis, pažinti pasaulį“, – teigė U. Klingerė.

Svarbus tėvų vaidmuo

Vaiko teisių gynėja primena, kad vaikams Lietuvoje leidžiama dirbti nuo 14 metų, o jų įdarbinimo procese turėtų aktyviai dalyvauti ir tėvai.

„Jeigu vaikas, pasitaręs su tėvais, nusprendžia dirbti, užsidirbti savo papildomoms veikloms, tėvams svarbu nuolat palaikyti paauglį, domėtis, kaip jam sekasi darbe, ar jame jaučiasi saugus“, – kalbėjo Tarnybos atstovė.

Anot teisininkės, vaiko saugumu turi rūpintis ir potencialus darbdavys – turi būti sudaryta darbo sutartis, vaikas turi būti patikrinęs sveikatą ir gavęs pažymą.

U.Klingerė primena, kad Lietuvoje įdarbinimo procesui ir darbams taikomi reikalavimai skiriasi priklausomai nuo to, ar vaikui yra 14–16, ar 16–18 metų.

„Šie skirtumai susiję su tuo, kad Lietuvoje vaikams iki 16 metų mokslas yra privalomas, todėl visais atvejais būtina užtikrinti, kad vaiko iki 16 metų darbas netrukdytų mokslams“, – pasakoja U. Klingerė.

Ji pažymi, kad teisės aktai numato ir trukmę, kiek laiko nepilnametis gali dirbti, ir darbus, kurių atlikti nepilnamečiams negalima.

„Pavyzdžiui, 14–16 metų vaikams leidžiama dirbti tik lengvus darbus, kurie nekenktų vaikų

sveikatai, vystymuisi, netrukdytų lankyti mokyklos, tokio amžiaus vaikams reikalingas ir raštiškas tėvų sutikimas“, – sakė teisininkė.

Užimtumo tarnybos birželio 1 dienos duomenimis, darbo ieškojo 93 šešiolikmečiai ir 190 septyniolikmečių.

Pernai dirbti pradėjo 100 Užimtumo tarnyboje registruotų nepilnamečių, daugiausia jų įsidarbino gegužės-rugpjūčio mėnesiais.

Jie labiausiai rinkosi darbą statybose, virtuvėje, parduotuvėse.

Iš viso nuo metų pradžios darbdaviai registravę 1 tūkst. darbo pasiūlymų moksleiviams, 400 iš jų registruota gegužę.

Versti vaiko dirbti negalima

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos psichologai teigia, kad darbas laisvu metu paaugliui gali būti galimybė išbandyti save dar nepatirtoje sferoje, vis tik svarbiausia, kad vaikas pats to norėtų.

Psichologai sako, kad viskas gerai, jeigu paauglys nori dirbti laisvu nuo mokslų metu, tačiau galutinį sprendimą dėl to turėtų priimti tėvai, kurie įvertintų realias vaiko galimybes, motyvaciją, atsakomybę, sveikatą, lūkesčius.

„Labai svarbu su vaiku pasikalbėti, ypač jeigu jis siekia įsidarbinti pirmą kartą. Sužinoti jo lūkesčius, ryžtą laikytis drausmės ir atsakomybės taisyklių irgi labai svarbu“, – kalba Tarnybos psichologai.

Vis dėlto, reikia nepamiršti, kad dalis paauglių siekia dirbti ne dėl naujų potyrių, o dėl skurdžios šeimos padėties.

Dėl to svarbu žinoti, kad tėvai vaikų neturėtų versti dirbti – jie turėtų užtikrinti laimingą vaiko vaikystę, į kurią teisę turi kiekvienas vaikas.

